

"Euskaldunon lurraldea euskara da"

Bego Zubia

Egin, 1993-03-27.

Euskararen aldeko karrera etengabea, Korrika-8, hasi besterik egin ez bada ere, Martin Ugalde prest dago jadanik lekukoa eskuan duela, Bilboko azken kilometroa egiteko. Bera da aurtan AEKk ekintza honen bidez omendu nahi duen pertsona eta Euskal Herriko zoko guztiak zeharkatu ondoren, amaierako kilometroa egiten kazetari eta idazle euskaltzale hau arduratuko da. Une berezi horretan bere alboan, iloba zaharrena izango du, berarentzat eta haurarentzat une berezia izango delakoan, "inoiz ahaztuko ez duen unea izatea espero dut".

"Euskara, Euskal Herri osoan, mugaren gainetik, korrika ikustea baino irudi politagorik ez dago. Ahalegin horrekin bat egin ezean, zertarako zaude?", galdetzen du Martin Ugaldek AEKk antolatzen duen euskararen aldeko ekitaldia definitzeko eta ekintza honekin duen identifikazioa argitzeko orduan. "Euskara belauniko, arrastaka ikusi dut", gaineratzen du bere aurpegian tristura nabari dela. Beraz, bere iritzian euskararen aldeko karrera etengabea euskarak azken urteotan jaso duen bultzadaren adierazgarri da.

Idazle eta kazetari honek bere bizitzako urte guztiak euskarari eskaini dizkio, "nere barrutik, erroetatik sentitzen dudalako". Herri eta nazio ugari ezagutu dituen gizon honentzat "euskara lehen lurraldea da" eta ez ditu ondorioz ulertzen, euskararen aldeko iharduerek erakundeen aldetik jasotzen dituzten kritika eta trabak, "euskara denona da", hitzak erabiliak. "Ez du kolorerik, ezin da erosi, ezin da saldu, ezin da gorde, euskara denona da eta irekia behar du eta kolorerik gabekoa", azaltzen du tinko, "horrek bakarrik salbatuko du euskara" gehituz.

Kontzientzia

Dagoeneko 35 liburu kaleratu dituen idazleak Gobernuko kideei euskararen alde lanegiteko borondate alta, kontzientzi falta somatzen die, berarentzat oso garrantzitsuak diren bi premisa. "Kontzientzia da garrantzitsua, ez kontsigna. Ni leku askotan aritu izan naiz lanean, baina inoiz ez naiz kontsignarekin egon, beti errebelatu izan naiz kontsignaren aurka. Nere kontzientziaz izan da beti aurrera ateratzen saiatu naizena eta orain arte lortu dudala uste dut, lan eginez eta aurrean datorrenari erantzuna emanez".

Politikoengan utzikeria eta erresponsabilidade falta nabari du eta alderdi ezberdinetako kideei gutxienez, euskaraz hitz batzuk esateko eta ongi irakurtzeko gaitasuna eskatzen die "hori egiten ez duten bitartean alferrik dira, horiek ez dute inor

konbentzituko", esanez eta "badakigu ez dela erraza, baina kanpotik etorritakoek ikasten badute, politikoez zergatik ez?" gehituz.

Lan handia oraindik

Ugalde konbentziturik dago euskarak aurrera egingo duela. Hala ere, oraindik lanik falta ez dela gogoratzen du. "Euskal Herrian gaur adinako euskal kontzientziarik ez da izan, baina horrek ez du esan nahi lehen baino hobeto gaudenik, gure inguru guztiengan kontzientzi espainola eta frantsesa gero eta handiagoa baita. Gu biziko bagara, besteek baino gehiago egin behar dugu".

Euskararen suspertzea gaur egun neurri handi batean herri mugimenduen baitan dagoela uka ezina dela dakusa eta horren froga euskaraz argitaratu izan den egunkari bakarra, herritarren nahiari esker sortu izana dela dio.

Garaikoetxea Gasteizko Gobernuko lehendakari izan zen garaian, Ugalde euskara arazoez arduratzen zen. "Egunkariaren beharra eta albiste agentzia baten beharra azaldu nuen eta 'Vasco Press' sortu zuten. Aurrera begira gazteak daude, mentalitatez gazte direnak. Gazteengan dago etorkizuna eta ezetz esaten duenak esan dezala non dagoen" aipatzen du.

Etorkizunari buruz hitz egitean baikor mintzatzen da, "fedea dudalako". Bere esanetan "frantsesez eta gazteleraz mintzatzen direnak erakarri egin behar dira euskarara, eskolatik hasita". Jakin badaki lan erraza ez dela. "Ez da hamar urteko gauza. Batzuk beren bizitzan ikusi nahi dute. Nik horretan inoiz ez dut pentsatu ere egin. Bakoitzak bere puska egin behar du eta egunen batean lortuko da". Euskal Herri euskalduna denon eskuetan dagoela uste du Ugaldek, baina horretarako lan egin behar delakoan dago, "herri honen bidea ez da erraza, baina gure eskuetan dago" adierazten du konbentziturik.

Beharrei erantzunez

Esan bezala, Martin Ugalde betidanik burubelarri aritu izan da euskaraz eta euskararen alde lanean. Bere lehen idatziak gazteleraz egin zituen, nahiz adierazi nahi izan duen oso gazte zela "erbestera joan aurretik", Larramendi saria irabazi zuela, oraindik Andoainen bizi zenean.

Nahikoa gazterik joan zen Venezuelara. "Neretzat oso esanahi bereziko herria, batetik hamar urte banatuta egon ondoren familia bildu zuen lurraldea izan zelako eta bestetik, askatasuna lehen aldiz Venezuelan ezagutu nuelako". Hegoameriketako lurralde hartan hasi zen kazetaritza munduan lanean eta ondoren literaturara pasa zen erreportaien bidez.

Venezuelan hango euskaldunentzat gazteleraz idazten zuen (ez beti, euskaraz ere publikatu baitzuen ipuin-liburu politik), baina ondorean, euskal Herrira itzuli zen eta "disgusto ikaragarri hartu nuen, euskararen egoera eta euskaldunek euskarari buruz zuten iritzia ikusirik". Beraz, bere burua euskaraz idazteko gaitu zuen, eta euskaraz

idazteari ekin zion. "Tokian tokiko hizkuntza erabili dut. Venezuelan, hango euskaldunek zituzten arazoei erantzuna eman nahian idazten nuen eta hemen, berriz, aurrean izan dadenari erantzuten saiatu naiz".

Bere hitzen hariari jarraituz, aurten, AEKk Martin Ugaldek euskararen alde egin duen lanari erantzun baino ez dio egingo.